

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ

«А.Байтұрсынов
атындағы
Қостанай өңірлік
университеті» КеАҚ

Бекітемін
Басқарма Төрағасы-
Ректор
_____ С.Куанышбаев
«___» _____ 2022 ж.

5-11 сыныптардың пән мұғалімдерін, әлеуметтік педагогтарды, қосымша
білім беру педагогтарын, орыс тілінде оқытатын жалпы орта білім беру
ұйымдарын оқытуға арналған

**«Жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты
мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық
негіздері»**

педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Қостанай, 2022

Бағдарлама авторлары:

Морозова Д. А., педагогика ғылымдарының кандидаты, Ө. Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институттың Шет тілдері кафедрасының аға оқытушысы

Соловьева Н. А., педагогика ғылымдарының кандидаты, Ө. Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институттың Шет тілдері кафедрасының меңгерушісі

Бағдарлама ескере отырып әзірленген:

- «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты», Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі № 2 бұйрығымен бекітілген;

- «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартты», Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген.

1. Жалпы ережелер

Девиантты мінез-құлық проблемасының өзектілігі мінез-құлқында ауытқулары бар оқушылар санының арту үрдісіне байланысты. Сондықтан жасөспірімдердің девиантты мінез – құлқының алдын алу мәселесі білім беру ұйымының жетекші факторларының бірі болып табылады. Жақында бірқатар себептерге байланысты, соның ішінде қоғамның тұрақсыздығы мен қарқынды әлеуметтік ауысуларға байланысты, жеке тұлғаның өзін-өзі анықтауы мен тұрақтылығына жоғары талаптар қоятын, сондай-ақ оның девиантты мінез-құлқын және жиі деградация мен өзін-өзі жоюды тудыратын жағымсыз тенденциялар күшейе түсті.

Бұл қоғамның дағдарысына, терең әлеуметтік-экономикалық, саяси өзгерістерге, нарықтық қатынастарға көшуге байланысты, бұл әлеуметтік мәселелерді күрт шиеленістірді, халықтың көп бөлігінің кедейленуін арттырды.

Профилактиканың өзектілігі жасөспірімнің психологиялық ерекшеліктерімен (Тәуелсіздік көрсету қажеттілігі мен оны жүзеге асырудың нақты мүмкіндіктерімен туындаған қарама-қайшылық өзіндік қақтығыс факторы ретінде әрекет ететін), адамгершілік денсаулығының субъективті құндылығының мінез-құлқымен анықталатын осы бұзылулардың салыстырмалы шыңы жасөспірімдік шақта болатындығына байланысты. Бұл құбылыстың алдын-алу бастауыш мектептен бастап жүргізілуі керек.

«Жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық негіздері» (бұдан әрі-Бағдарлама) педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының осы білім беру бағдарламасы 5-11 сыныптардың пән мұғалімдерін, әлеуметтік педагогтарды, қосымша білім беру педагогтерін, орыс тілінде оқытатын жалпы орта білім беру ұйымдарын оқытуға арналған.

Бағдарлама жалпы девинттік мінез-құлықтың және атап айтқанда аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын алу саласындағы мұғалімдердің кәсіби құзыреттіліктерінің деңгейін арттыруға бағытталған.

Бағдарлама 72 академиялық сағат көлемінде (1 академиялық сағат – 45 минут) екі апта ішінде іске асыруға есептелген; және 36 сағат көлемінде бір апта (1 академиялық сағат – 45 минут).

2. Глоссарий

Агрессия - бұл қоғамдағы адамдардың қатар өмір сүру нормалары мен ережелеріне қайшы келетін, шабуыл объектілеріне зиян келтіретін (жанды және жансыз), адамдарға физикалық зиян келтіретін немесе жағымсыз тәжірибе тудыратын, шиеленіс күйі (психикалық шиеленіс), қорқыныш, депрессия және т. б.

Аутодеструктивті мінез-құлық – ол адамның жеке басының физикалық немесе психикалық бұзылуына немесе адамның қоршаған адамдармен және өзімен қарым-қатынасына, зиян келтіретін, яғни оның

әрекеттері өзінің физикалық немесе психикалық денсаулығы тікелей немесе жанама зиян келтіруге бағытталған күтпеген әрекеттерде (өлім ықтималдығын білмеу) пайда болатын девиантты (нормадан ауытқып кететін) мінез-құлықтың бір түрі.

Жас дағдарыстары - бұл адамның психикалық дамуының онтологиялық сипаттамасы, бұл жас дамуындағы жаңа сапалық кезеңге көшуді білдіреді.

Тәуекел тобы - өмірінің белгілі бір жағдайларына байланысты қоғам мен оның қылмыстық элементтерінің жағымсыз сыртқы әсерлеріне басқаларға қарағанда көбірек ұшырайтын, Әлеуметтік және психологиялық бейімделуге әкелетін адамдар тобы (көбінесе жасөспірімдер).

Девиантты мінез-құлық - жалпы қабылданған нормалардан ауытқу: моральдық және кейде құқықтық.

Тұлғаның девиантты дамуы - бұл девиантты психикалық даму, нәтижесінде адамгершілікке немесе құқыққа қайшы келетін әрекеттерге, мысалы, маскүнемдікке, жыныстық азғындыққа, алаяқтыққа, ұрлыққа, жеке адамға, қадір-қасиетке, адамдардың денсаулығына қарсы қылмыстарға әкеледі.

Мінез-құлықты түзету - мінез-құлықты сындарлы бастау бағытында өзгерту, өзара қолайлы шешімдерді іздеу.

Психологиялық бейімделу - белгілі бір қоғамның нормалары мен құндылықтарын тағайындау арқылы адамның белгілі бір қоғамда бар бағалау талаптары мен өлшемдеріне бейімделуі.

Суицид - бұл адамның қатты психикалық бұзылыс жағдайында немесе психикалық аурудың әсерінен жасаған суицид әрекеті.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Модуль 1. Нормативтік- құқықтық құжаттар	1.1 ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері
	1.2 Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер
Модуль 2. Девиантты мінез- құлықтың психологиялық- педагогикалық мәні	2.1 Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы
	2.2 Әлеуметтік нормалар және әлеуметтік ауытқулар.
	2.3 Девиантты мінез-құлықтың негізгі түрлері
Модуль 3. Девиантты мінез- құлықты анықтау	3.1 Жеке тұлғаның девиантты мінез-құлқының биологиялық және психологиялық механизмдері
	3.2 Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының әлеуметтік-педагогикалық себептері мен шарттары
Модуль 4.	4.1 Девиантты мінез-құлқы бар баланы тәрбиелеу

Девиантты мінез-құлқы бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны	4.2 Девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек
	4.5 Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу
	4.6 Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын педагогикалық түзету

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты: тыңдаушылардың девиантты мінез-құлықтың алғышарттары, девианттарды дамытудың психологиялық-педагогикалық тетіктері, балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын жеңу және алдын алу әдістері туралы қажетті білімді меңгеруі

Бағдарламаның міндеттері:

1) білім алушылардың девиантты мінез-құлқы саласында педагогтердің кәсіби құзыреттерін қалыптастыру

2) Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының пайда болу және даму тетіктері туралы білім қалыптастыру

3) балалар мен жасөспірімдерде девиантты мінез-құлықты жеңу және алдын алу әдістемелерін іріктеу және пайдалану бойынша кәсіби құзыреттерді қалыптастыру

Күтілетін нәтиже:

білуі керек:

- балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу әдістері мен нысандарын;

- девиантты мінез-құлықты балалар мен жасөспірімдерге психологиялық педагогикалық көмек көрсетудің, олармен түзету-дамыту жұмыстарын жүргізудің технологиялары мен әдістерін;

- девиантты мінез-құлықты диагностикалаудың негізгі әдістерін.

меңгеруі керек:

- балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алуды жүргізуді;

- девиантты мінез-құлықты балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек көрсету, олармен түзету-дамыту жұмыстарын жүргізу технологиялары мен әдістерін қолдануды;

- девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерді анықтау бойынша диагностикалық жұмыс жүргізуді.

игеруі тиіс:

- балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу дағдыларын;

-девиантты мінез-құлықты балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек көрсету технологиялары мен әдістерін қолдану, олармен түзету-дамыту жұмыстарын жүргізу дағдыларын.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарлама 4 модульден тұрады:

Модуль 1. Нормативтік-құқықтық құжаттар

Модуль 2. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық мәні

Модуль 3. Девиантты мінез-құлықты анықтау

Модуль 4. Девиантты мінез-құлық бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны

Модуль 1. Нормативтік-құқықтық құжаттар		
1.1	ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері	1.1 ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері
1.2	Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер	1.2 Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер
Модуль 2. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық мәні		
2.1	Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы	Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы. Тұжырымдаманың мәні және адамның мінез-құлығының негізгі сипаттамалары. «Девиантты мінез-құлық» ұғымын анықтау критерийлері. «Девиантты мінез-құлық» ұғымының анықтамасы.
2.2	Әлеуметтік нормалар және әлеуметтік ауытқулар.	«Әлеуметтік норма» ұғымы. Норманы психологиялық-педагогикалық түсіну тәсілдері. Әлеуметтік нормалардың түрлері және олардың жұмыс істеу механизмдері. Әлеуметтік ауытқулар.
2.3	Девиантты мінез-құлықтың негізгі түрлері	Мінез-құлық ауытқуларын жіктеу мәселесі. Девиантты мінез-құлық түрлерін жіктеу тәсілдері. Девиантты мінез-құлық проблемасының медициналық (психобиологиялық) аспектісі. Девиантты мінез-құлықты сипаттаудағы әлеуметтік-психологиялық аспект. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық аспектісі. Кәмелетке толмағандардың девиантты мінез-құлығының моральдық-

		құқықтық (криминологиялық) аспектісі. Кәмелетке толмағандардың девиантты мінез-құлқының негізгі түрлерінің жалпы сипаттамасы.
Модуль 3. Девиантты мінез-құлықты анықтау		
3.1	Жеке тұлғаның девиантты мінез-құлқының биологиялық және психологиялық механизмдері	Мінез-құлық ауытқуларының биологиялық алғышарттары. Девиантты мінез-құлыққа экзистенциалды-гуманистік көзқарас. Девиантты мінез-құлықтың психодинамикалық аспектілері. Оқытудың нәтижесі ретінде девиантты мінез-құлық. Девиантты мінез-құлықты психологиялық талдау схемасы.
3.2	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының әлеуметтік-педагогикалық себептері мен шарттары	Девиантты мінез-құлықтың әлеуметтік факторлары. Отбасы девиантты мінез-құлықтың әлеуметтік-педагогикалық факторы ретінде. Тұрмысы нашар отбасылардың түрлері. Жасөспірімнің жеке басын қалыптастырудағы стихиялық-топтық қарым-қатынастың рөлі. Педагогикалық тұрғыдан қараусыз қалған жасөспірімдердің топтық қарым-қатынас түрлері.
Модуль 4. Девиантты мінез-құлқы бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны		
4.1	Девиантты мінез-құлқы бар баланы тәрбиелеу	Ата-ана тәрбиесі қиын балаға бағытталған әсер ретінде. Девиантты мінез-құлқы бар балаларды тәрбиелеу принциптері. Девиантты мінез-құлқы бар балаларды тәрбиелеу әдістері. Девиантты мінез-құлқы бар балаларды тәрбиелеу әдістерін таңдау. Девиантты мінез-құлқы бар балалармен жұмыс кезінде қолданылатын тәрбие әдістері топтары.
4.2	Девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек	Мінез-құлқында ауытқулары бар балалар мен жасөспірімдерге тән қиындықтар. Девиантты мінез-құлқы бар балаларға психологиялық-педагогикалық көмек көрсетудің ерекшеліктері. Девиантты мінез-құлқы бар балаларға әлеуметтік-педагогикалық көмек түрлері. Девиантты мінез-құлқы бар балаларға психологиялық-педагогикалық көмек көрсету жүйесіндегі медициналық көмектің ерекшеліктері.
4.5	Балалар мен	Кәмелетке толмағандармен профилактикалық

	жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу	жұмыстың мәні. Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу бойынша жалпы білім беретін мектеп жұмысының ерекшеліктері. Оқушылардың мінез-құлқының нормадан ауытқуын болжау. Девиантты мінез-құлқы бар балалармен және жасөспірімдермен профилактикалық жұмысты ұйымдастыру бойынша сынып жетекшісінің, әлеуметтік педагогтың, педагог-психологтың және мектеп дәрігерінің өзара әрекеті. Оқушылардың мінез-құлқының нормадан ауытқуының алдын алу бойынша жалпы білім беретін мектептің қызметі.
4.6	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын педагогикалық түзету	Оқу-тәрбие процесінде жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын түзету. Сабақтан тыс уақытта жасөспірімдермен тәрбие және түзету жұмыстары. Жасөспірімдер мен ата-аналардың қарым-қатынасы мен отбасылық қатынастарын түзету. Жасөспірімдердің топтық қарым-қатынасының бағытын қайта бағдарлау. Девиантты мінез-құлқы бар баланың жеке басын зерттеу

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Білім беру процесі осы бағдарламаның оқу жоспарына (1-4 қосымшалар) сәйкес курстың 36 және 72 сағатқа арналған оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес ұйымдастырылады.

Оқу процесін ұйымдастыру қашықтықтан оқытуды қолдана отырып, аралас оқыту түрінде жүзеге асырылады.

Білім беру процесін ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында: өзіндік жұмыс және қорытынды шығармашылық жобаны қорғау жүргізіледі.

Білім беру процесі мыналарды қамтиды: дәріс сабақтары; практикалық сабақтар; тыңдаушының өзіндік жұмысы; бейне сабақтар; шығармашылық жобаларды қорғау түріндегі аралық және қорытынды аттестаттау.

Ересек аудиторияның ерекшелігін ескере отырып, тыңдаушыларға оқу барысында логикалық қорытынды жасауға, мазмұнды өз тәжірибесіне бейімдеуге және практикалық сабақтар мен аудиториядан тыс өзіндік жұмыс жағдайында алған дағдыларын сынақтан өткізуге мүмкіндік беріледі.

Бағдарламаны біліктілікті арттырудың құзыреттілік моделіне бағдарлау қазіргі заманғы білім беру қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалану арқылы қол жеткізілетін іс-әрекеттік тәсілді көздейді.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Білім беру бағдарламасын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету нақты білім беру бағдарламасы шеңберінде нақты оқу пәнін оқытуды қамтамасыз ететін оқу және оқу-әдістемелік мәтіндік, графикалық, аудио-, бейне-, мультимедиялық және өзге де материалдардың, сондай-ақ компьютерлік бағдарламалар мен дерекқорлардың логикалық және әдістемелік өзара байланысты жиынтығын (жүйесін) қамтиды.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету құрылымына мыналар кіреді: оқу және әдістемелік құралдар (ғылыми, арнайы, әдістемелік әдебиеттер); модульдік принцип бойынша дәрістердің электрондық конспектісі; практикалық және дербес сабақтардың материалдары; аралық бақылауды ұйымдастыру жөніндегі материалдар; қорытынды аттестаттауға дайындау үшін әдістемелік ұсынымдар; презентациялар түріндегі графикалық және демонстрациялық материалдар; бейне сабақтар.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін бағалау критерийлері мен Бағдарлама мазмұнын игеру параметрлері әзірленеді.

Өз бетінше (практикалық) жұмыс жүргізу үшін 5-қосымшада көрсетілген мынадай критерийлер бөлінеді.

Қорытынды аттестаттау шығармашылық жобаны қорғау түрінде өтеді. Қорытынды бақылаудан өту және біліктілікті арттыру курсы аяқтау үшін кемінде 60 балл жинау қажет.

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі сүйемелдеу ZOOM конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер және т. б. түрінде орта білім беру ұйымдарымен ынтымақтастық шеңберінде жүргізілетін болады. Тыңдаушылардың сұрауы бойынша олардың жұмысы барысында қиындықтар туғызған тақырыптар бойынша консультациялар берілетін болады.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

1) Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2019 жылғы 2 қыркүйек сындарлы қоғамдық диалог - Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі;

2) "Білім туралы" Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319–III Заңы;

3) Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің

мемлекеттік жалпыға міндетті стандартты», Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген;

4) «2022-2023 оқу жылындағы Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктері туралы» нұсқаулық-әдістемелік хат. - Нұр-сұлтан: Ы. Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2022. – 320 б.;

5) «Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген адамдар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 31 наурыздағы № 121 бұйрығы;

6) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2019 жылғы 7 наурыздағы № 115 «жалпы білім беретін ұйымдарға арналған жалпы білім беретін пәндер, таңдау курстары және факультативтер бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» бұйрығы;

7) Власова, т. и. Әлеуметтік педагогика: әлеуметтену мазмұны және девиантты мінез-құлықты жеңу әдістері: [12+] / т.и. Власова. - Мәскеу; Берлин: Директ-Медиа, 2020. – 111 Б.: ил., кесте. - Кіру режимі: жазылым бойынша. - URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=575703>. - библиограф. кітапта. – ISBN 978-5-4499-1155-1. – DOI 10.23681/575703. - Мәтін: электрондық;

8) Білім беру ұйымындағы девиантты мінез-құлықтың алдын алу (құқықтық аспектілер): оқу құралы / А.И. Глушков, А.Я. Минин, О.В. Поликашина, С.А. Тульская; Ресей Федерациясының ғылым және жоғары білім министрлігі, «Мәскеу педагогикалық мемлекеттік университеті» федералды мемлекеттік бюджеттік жоғары білім беру мекемесі, әлеуметтік-гуманитарлық білім беру институты, әлеуметтік-гуманитарлық білім беру институты. - Мәскеу: Мәскеу педагогикалық мемлекеттік университеті, 2018. – 224 б.: ил. – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=500521>. – библиограф кітапта. – ISBN 978-5-4263-0704-9. – Мәтін: электрондық;

9) Бейзеров, В.А. Девиантология бойынша семинар.: [16+] / В.А. Бейзеров. – Москва: ФЛИНТА, 2019. – 55 б.: ил. – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=482146>. – библиограф кітапта. – ISBN 978-5-9765-2115-5. – Мәтін: электрондық;

10) Беличева, С.А. Әлеуметтік-педагогикалық диагностика және кәмелетке толмағандардың әлеуметтенуін сүйемелдеу: оқу құралы / С.А. Беличева, А.Б. Белинская. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. – 383 б.: ил. – (Жоғары білім). – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=256429>. – библиограф кітапта. – ISBN 978-5-222-21118-2. – Мәтін: электрондық. (050711.65 - «Әлеуметтік педагогика» мамандығы бойынша оқитын жоғары оқу орындарының студенттері үшін оқу құралы ретінде педагог кадрларды даярлау саласындағы білім беру ОӘБ ұсынған);

11) Дядина Н.Г., Морозова Д.А. «Автодеструктивті мінез-құлық әлеуметтік-психологиялық қызмет жұмысының объектісі ретінде» Қостанай қ., 2014. – 180 б.;

12) Исаева, И. Ю. Досуговая педагогика: оқу құралы: [16+] / И. Ю. Исаева. – 3-ші шығ., стер. – Москва: ФЛИНТА, 2021. – 196 б. – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=54554>. – библиограф кітапта. – ISBN 978-5-9765-0195-9. – Мәтін: электрондық (Ресей білім академиясының Редакциялық-баспа кеңесі оқу құралы ретінде пайдалануға кеңес берді);

13) Книжникова, С.В. Педагогтар мен психологтарға арналған Девиантология: оқу құралы / С.В. Книжникова. – Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2014. – 363 б.: ил. – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=256674>. – библиограф кітапта. – ISBN 978-5-4475-2479-1. – DOI 10.23681/256674. – Мәтін: электрондық;

14) Кулганов, В.А. Әлеуметтік ауытқулардың алдын алу (превентология): оқу-әдістемелік құрал / В.А. Кулганов, В.Г. Белов, Ю.А. Парфенов; Санкт-Петербург Үкіметінің ғылым және жоғары мектеп комитеті, Санкт-Петербург мемлекеттік Психология және әлеуметтік жұмыс институты. – 2-ші шығ., қос. және қайта. – Санкт-Петербург: Санкт-Петербург мемлекеттік Психология және әлеуметтік жұмыс институты, 2011. – 244 б.: ил. – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=277336>. – библиограф кітапта. – ISBN 978-5-98187-865-7. – Мәтін: электрондық;

15) Минин, А.Я. Кәмелетке толмағандар мен жастардың девиантты мінез-құлқының өзекті мәселелері: метакриминологияның криминологиялық-психологиялық аспектілері / А.Я. Минин, О.Ю. Краев. – Москва: Прометей, 2016. – 140 б.: схем. – Кіру режимі: жазылым бойынша. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=437329>. – ISBN 78-5-9907452-6-1. – Мәтін: электрондық.

Қосымша 1

Жалпы орта білім беру ұйымының шет тілі мұғалімдерін оқытуға арналған «жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық негіздері» педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасына

Күндізгі оқу режимінде курстың оқу-тақырыптық жоспары (72 сағат)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны			Барлығы
		Дәрістер	Практикалық	СӨЖ	
Модуль 1. Нормативтік-құқықтық құжаттар					
1.1	ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері	1			1
1.2	Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер			1	1
Модуль 2. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық мәні					
2.1	Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы	2	1	1	4
2.2	Әлеуметтік нормалар және әлеуметтік ауытқулар.	2	1	2	5
2.3	Девиантты мінез-құлықтың негізгі түрлері	2	2	1	5
Модуль 3. Девиантты мінез-құлықты анықтау					
3.1	Жеке тұлғаның девиантты мінез-құлқының биологиялық және психологиялық механизмдері	2	2	1	5
3.2	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының әлеуметтік-педагогикалық себептері мен шарттары	4	2	2	8
Модуль 4. Девиантты мінез-құлық бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны					
4.1	Девиантты мінез-құлық бар баланы тәрбиелеу	2	2	2	6

4.2	Девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек	6	4	1	11
4.5	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу	6	4	4	14
4.6	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын педагогикалық түзету	4	4	4	12
	Барлығы:	31	22	19	72
	1 академиялық сағат 45 минутқа тең				

2 қосымша

Жалпы орта білім беру ұйымының шет тілі мұғалімдерін оқытуға арналған «жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық негіздері» педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасына

Қашықтықтан оқыту режиміндегі оқу-тақырыптық жоспар (72 сағат)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны			Барлығы
		Дерістер	Практикалық	СӨЖ	
Модуль 1. Нормативтік-құқықтық құжаттар					
1.1	ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері	1			1
1.2	Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер			1	1
Модуль 2. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық мәні					
2.1	Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы	1	1	2	4
2.2	Әлеуметтік нормалар және әлеуметтік ауытқулар.	1	1	3	5
2.3	Девиантты мінез-құлықтың негізгі түрлері	1	1	3	5
Модуль 3. Девиантты мінез-құлықты анықтау					
3.1	Жеке тұлғаның девиантты мінез-құлқының биологиялық және психологиялық механизмдері	1	1	3	5
3.2	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының әлеуметтік-педагогикалық себептері мен шарттары	1	1	6	8
Модуль 4. Девиантты мінез-құлқы бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны					
4.1	Девиантты мінез-құлқы бар баланы тәрбиелеу	1	1	4	6

4.2	Девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек	2	1	8	11
4.5	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу	6	2	6	14
4.6	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын педагогикалық түзету	2	2	8	12
	Барлығы:	17	11	44	72
1 академиялық сағат 45 минутқа тең					

3-қосымша

Жалпы орта білім беру ұйымының шет тілі мұғалімдерін оқытуға арналған «жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық негіздері» педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасына

Күндізгі оқу режимінде курстың оқу-тақырыптық жоспары (36 сағат)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны			Барлығы
		Дерістер	Практикалық	СӨЖ	
Модуль 1. Нормативтік-құқықтық құжаттар					
1.1	ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері	1			1
1.2	Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер			1	1
Модуль 2. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық мәні					
2.1	Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы	1	1	1	3
2.2	Әлеуметтік нормалар және әлеуметтік ауытқулар.	1	1	1	3
2.3	Девиантты мінез-құлықтың негізгі түрлері	1	1	1	3
Модуль 3. Девиантты мінез-құлықты анықтау					
3.1	Жеке тұлғаның девиантты мінез-құлқының биологиялық және психологиялық механизмдері	1	1	1	3
3.2	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының әлеуметтік-педагогикалық себептері мен шарттары	2	1	1	4
Модуль 4. Девиантты мінез-құлық бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны					

4.1	Девиантты мінез-құлқы бар баланы тәрбиелеу	2	1		3
4.2	Девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек	2	1	1	4
4.5	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу	2	3	1	6
4.6	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын педагогикалық түзету	2	2	1	5
	Барлығы:	15	12	9	36
	1 академиялық сағат 45 минутқа тең				

4-қосымша

Жалпы орта білім беру ұйымының шет тілі мұғалімдерін оқытуға арналған «жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық негіздері» педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасына

Қашықтықтан оқыту режиміндегі оқу-тақырыптық жоспар (36 сағат)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны			Барлығы
		Дерістер	Практикалық	СӨЖ	
Модуль 1. Нормативтік-құқықтық құжаттар					
1.1	ҚР Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен принциптері	1			1
1.2	Педагогтің кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер			1	1
Модуль 2. Девиантты мінез-құлықтың психологиялық-педагогикалық мәні					
2.1	Мінез-құлық психологиялық-педагогикалық категория және жеке тұлғаның қасиеті ретінде. Девиантты мінез-құлық ұғымы	1	1	1	3
2.2	Әлеуметтік нормалар және әлеуметтік ауытқулар.	1	1	1	3
2.3	Девиантты мінез-құлықтың негізгі түрлері	1	1	1	3
Модуль 3. Девиантты мінез-құлықты анықтау					
3.1	Жеке тұлғаның девиантты мінез-құлқының биологиялық және психологиялық механизмдері	1	1	1	3
3.2	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының әлеуметтік-педагогикалық себептері мен шарттары		1	2	3
Модуль 4. Девиантты мінез-құлқы бар балалармен педагогикалық жұмыстың мазмұны					
4.1	Девиантты мінез-құлқы бар баланы	1	1	2	4

	тәрбиелеу				
4.2	Девиантты мінез-құлқы бар балалар мен жасөспірімдерге психологиялық-педагогикалық көмек	1	1	2	4
4.5	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының алдын алу	1	1	4	6
4.6	Балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқын педагогикалық түзету	1	1	3	5
	Барлығы:	9	9	18	36
	1 академиялық сағат 45 минутқа тең				

5 қосымша

Жалпы орта білім беру ұйымының шет тілі мұғалімдерін оқытуға арналған «жалпы білім беретін мектептердің білім алушыларында девиантты мінез-құлықтың алдын алудың психологиялық-педагогикалық негіздері» педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасына

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысын бағалау критерийлері

Бағалау критерийлері	Дәстүрлі бағалау	Ұпаймен бағалау	Бағалау параметрлері
Іске асырылған жоқ	«Қанағаттанарлықсыз»	0-49 ұпай	<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны мәлімделген тақырыпқа сәйкес келмейді; - жұмыстың мәтіні талапқа сай емес, түсініксіз, өрескел стилистикалық грамматикалық қателер бар; - бір немесе бірнеше дереккөздерден мәтін фрагменттерінің ойланбастан қайта жазылуы байқалады, қосымша әдебиеттер қолданылмады; - қорытындылар жоқ немесе бөлім мазмұнына сәйкес келмейді; - жұмыс талаптарға сәйкес рәсімделмеген
Ішінара жүзеге асырылды	«Қанағаттанарлық»	50-74 ұпай	<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны тақырыпқа ішінара сәйкес келеді; - жұмыс негізінен дұрыс жасалған, маңызды стилистикалық және грамматикалық қателер бар; - жұмыстың дизайнында немқұрайлылық бар; - жұмысты орындау үшін үнемі көмек қажет болды, қосымша әдебиеттер ішінара қолданылды;

			<ul style="list-style-type: none"> - қорытындылар жұмыстың барлық бөлімдері бойынша жасалмайды немесе бөлімнің мазмұнына ішінара сәйкес келеді немесе келтірілген деректер бойынша қорытындылар жоқ; - жұмыстың негізгі құрылымдық элементтері жоғалды немесе белгіленбеді
Түзетулерді ескере отырып, орташадан жоғары іске асырылды	«Жақсы»	75-89 ұпай	<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны негізінен тақырыпқа сәйкес келеді; - жұмыс көлемі нормаға сәйкес келеді немесе сәл жоғары; - жұмыс негізінен дұрыс жасалған, кейбір маңызды емес стилистикалық және грамматикалық қателер бар; - жұмыс негізінен өз бетінше жүргізілді, қосымша әдебиеттер қолданылды; - қорытындылар негізінен бөлімнің мазмұнына сәйкес келеді; - барлық негізгі құрылымдық элементтер логикалық ретпен берілген
Толығымен жүзеге асырылды	«Керемет»	90-100 ұпай	<ul style="list-style-type: none"> - тақырыптың мазмұны толық ашылған және жұмыс таңдалған тақырыпқа сәйкес келеді; - жұмыс дұрыс жасалған; - жұмыстың практикалық бөлігі өздігінен орындалады, барлық таңдалған негізгі және қосымша әдебиеттер талданады және жұмыста қолданылады; - әр бөлім бойынша негізделген тұжырымдар жасалды